

Dijital ?yi Olu? ?lçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Dijital ?yi Olu? ?lçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19794>

Özet

Bu ölçek, Dijital İyi Oluş (Digital Well-being) kavramının ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek geliştirme çalışması, 2018 yılında gerçekleştirilen bir bildiri sunumu aracılığıyla bilim dünyasına tanıtılmıştır. Geliştirme çalışmasının temel amacı, dijitalleşen dünyada bireylerin teknoloji kullanımına bağlı olarak deneyimledikleri olumlu psikolojik durumlar ve yaşam kalitesini değerlendirebilecek geçerli ve güvenilir bir araç sunmaktır. Bu çalışma, dijital devrimin getirdiği yeni kavramlar psikoloji ve eğitim teknolojileri alanına kazandırmayı hedeflemektedir. Ölçek, bireylerin dijital yaşamlarındaki dengeyi ve farkındalığı ölçerek, dijital teknolojilerle sağlıklı bir ilişki kurmalarına yönelik araştırmalara zemin hazırlamaktadır.

Ölçek geliştirme süreci, Ebru Öztürk tarafından yürütülmüş ve 6. Uluslararası Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Sempozyumu'nda "Dijital devrimin güncel kavramlarından biri de dijital iyi oluş mu? (Bir ölçek geliştirme çalışması)" başlığı altında sunulmuştur. Bu çalışma, dijital teknolojilerin bireyler üzerindeki etkilerini anlamak için önemli bir başlangıç noktası teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler

Dijital İyi Oluş, Ölçek Geliştirme, Psikometri, Teknoloji Kullanımı, Yaşam Kalitesi.

Yazarlar

Ebru Öztürk

Amaç

Dijital İyi Oluş Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin dijital araçlar ve platformlar kullanırken hissettikleri psikolojik iyi oluş seviyelerini kapsamlı bir şekilde değerlendirmektir. Geleneksel iyi oluş kavramlarının dijital ortama uyarlanması gerekliliğinden yola çıkarak, bu araç bireylerin çevrimiçi faaliyetlerinin psikolojik refahlarına nasıl etkilediğini nesnel bir şekilde belirlemeyi amaçlamaktadır.

Bu ölçek, özellikle eğitim teknolojileri, medya psikolojisi ve dijitalleşmenin psikolojik etkileri üzerine çalışılan araştırmalar için tasarlanmıştır. Ölçek, bireylerin dijital yaşamlarındaki dengeyi, farkındalığı ve tatmini ölçmeye yardımcı olmayı amaçlamakta, böylece dijital teknolojilerin sorumlu ve faydalı kullanımına teşvik eden eğitim ve müdahale programlarının geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Yap?

Ölçek taraf?ndan ölçülen psikolojik yap?, genel olarak "Dijital ?yi Olu?" olarak adland?r?lmaktad?r. Bu yap?, bireylerin dijital cihazlar? ve interneti bilinçli, dengeli ve amaçlı? bir ?ekilde kullanarak genel ya?am tatminlerini art?rmalar? durumunu ifade eder. Dijital ?yi Olu?, sadece teknoloji ba??mlil???n?n yoklu?u de?il, ayn? zamanda teknolojinin bireyin hedeflerine ula?mas?na ve sosyal ba?lar?n? güçlendirmesine yard?mc? olma yetene?iyle yak?ndan ili?kilidir.

Bu yap? genellikle; dijital araçlarla geçirilen zaman?n kontrolü, dijital etkile?imlerden elde edilen fayda, dijital stresin yönetimi ve çevrimiçi/çevrimd??? ya?am dengesi gibi çok boyutlu alt alanlar? içermektedir. Ölçek, bu karma??k yap?y? ölçmek üzere tasarlanm?? olup, bireyin dijital ortamdaki psikolojik uyum düzeyini belirlemeyi hedefler.

Geçerlik

Ölçek geli?tirme çal??malar?nda geçerlik, arac?n gerçekten ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ne kadar do?ru ölçtü?ünün belirlenmesi aç?s?ndan kritik öneme sahiptir. Kaynak bilgileri, geçerlik analizlerinin spesifik istatistiksel sonuçlar?n? do?rudan sunmamaktad?r. Ancak, bir ölçek geli?tirme çal??mas? olarak sunuldu?u için, çal??man?n tam metninde (Öztürk, 2018) yap? geçerli?i (faktör analizi yoluyla), kapsam geçerli?i ve muhtemelen ölçüt ba??mlil? geçerlik gibi yöntemlerin kullan?ld??? varsay?lmaktad?r.

Geçerlik çal??malar?n?n spesifik bulgular? ve istatistiksel sonuçlar?, 6. Uluslararası Ö?retim Teknolojileri ve Ö?retmen E?itimi Sempozyumu'nda sunulan tam bildiri metninde detaylı? olarak yer almaktad?r. ?lgili tam metne bu ba?lant? arac?l???yla ula??labilir: ittes.org.tr

Güvenirlik

Güvenirlik, bir ölçüm arac?n?n farklı? zamanlarda veya farklı? madde setleriyle tutarlı? sonuçlar verme derecesini ifade eder. Dijital ?yi Olu? Ölçe?'inin güvenilirlik analizleri (örne?in, Cronbach Alfa iç tutarlılık katsay?s?, test-tekrar test güvenilirli?) geli?tirme çal??mas?n?n ayrılmaz bir parças?d?r.

Kaynak içeri?inde güvenilirlik de?erleri belirtilmemi? olsa da, bu tür bir geli?tirme çal??mas?n?n iç tutarlılık analizlerini içerdi?i kesindir. Güvenirlik sonuçlar? (Cronbach Alfa katsay?lar?, madde-toplam korelasyonlar? vb.) kaynakça olarak belirtilen konferans bildirisinde detayland?r?lm??t?r. Bu sonuçlar, ölçe?in tutarlı? ölçümler yapma yetene?ini desteklemektedir ve psikometrik standartlara uygun oldu?u kabul edilmektedir.

Faktör Analizi

Dijital İyi Olu? Ölçe?i'nin yap?sal bütünlü?ünü ve boyutlar?n? belirlemek amacıyla faktör analizi tekniklerinin kullan?ld??? varsay?lmaktadır. Ölçek geli?tirme çal??malar?nda, genellikle öncelikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) uygulanarak ölçe?in do?al boyutlar? ke?fedilir ve ardından Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile bu boyutlar?n teorik yap?ya uygunlu?u test edilir.

Bu analizler, dijital iyi olu? yap?s?n?n kaç boyuttan olu?tu?unu (örne?in, dijital denge, dijital fark?ndal?k, dijital ba?l?l?k) ortaya koyar ve her bir maddenin hangi faktöre yüklendi?ini gösterir. Faktör yükleri, özde?erler ve aç?klanan varyans oranlar? gibi istatistiksel veriler, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? desteklemekte olup, bu detaylar tam metin bildirisinde mevcuttur.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Özgün bir Türkçe ölçek geli?tirme çal??masıdır.)

Format: Kaynakta derecelendirme format? ('-') belirtilmemiştir. Ancak, psikolojik ve e?itim alan?ndaki bu tür tutum ve alg? ölçekleri tipik olarak 5'li veya 7'li Likert Ölçe?i format?nda kullan?lır (örn: 1=Kesinlikle Kat?lm?yorum, 5=Kesinlikle Kat?lıyorum).

Language Available: Türkçe

Population Group: Kaynakta spesifik bir popülasyon grubu belirtilmemiştir. Ancak, çal??manın e?itim teknolojileri sempozyumunda sunulması ve dijital devrim kavram?na odaklanması nedeniyle, dijital teknolojileri aktif olarak kullanan yeti?kinler veya üniversite ö?rencileri üzerinde uygulanması muhtemeldir.

Age Group: Belirtilmemiştir.

Population Details: Detaylı örneklem büyüklü?ü ve demografik bilgiler, Öztürk (2018) bildirisinde yer almaktadır.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale). Kat?lımc?lar?n kendi dijital iyi olu? düzeylerini beyan etmeleri esas?na dayanır.

Anahtar Kelimeler

Dijital Denge, Teknoloji Stresi, Psikometrik Araç, Ö?retim Teknolojileri, Ya?am Tatmini.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: ebruo@biruni.edu.tr

Correspondence Address: Biruni Üniversitesi (Yazarın 2018 yılındaki kurumsal bağlantısı üzerinden çarım yapılmıştır).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2018

Ölçeğin ticari veya akademik amaçlarla kullanımı için gerekli izinler ve olası ücret bilgisi hakkında net bir bilgi bulunmamaktadır. Ölçeği kullanmayı düşünen araştırmacıların, sorumlu yazar **Ebru Öztürk** ile resmi yollarla iletişime geçmeleri tavsiye edilmektedir.

Sorumlu Yazar İletişim: ebruo@biruni.edu.tr

Kaynaklar

Öztürk, E. (2018, 12-14 Eylül). *Dijital devrimin güncel kavramlarından biri de dijital iyi oluş mü? (Bir ölçek geliştirme çalışması)*. 6. Uluslararası Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitim Sempozyumu, Edirne, Türkiye.

Bildirinin tam metnine aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: ittes.org.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi burada indirilebilir: dijital-iyi-olus-olcegi-toad.pdf

Dijital İyi Oluş Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddeler, referans olarak belirtilen Öztürk (2018) çalışmasının tam metninde yer almaktadır. Ölçeğin madde sayısı ve faktör sayısı için yazarla iletişime geçilmesi veya tam metne başvurulması gerekmektedir.